

andel av vägdistriktets, uträknat efter sista taxeringen, erhåller i penningar denna skillnad; och innehavare av fastighet, där ett motsatt förhållande äger rum, får betala sådan skillnad.

På grund härav får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen beslutade hemställa till Kungl. Maj:t, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av väglagen, att senast skedd taxering av jordbruksfastigheter skall vara den bestämmande för nämnda fastigheters deltagande i kostnaderna för de allmänna vägnarnas årliga underhåll.

Stockholm den 22 januari 1913.

Otto Dandenell.

Nr 59.

Av herrar **Anderson** i Knapasjö och **Enderstedt**, om *skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om obligatorisk läkareundersökning av folkskolebarn.*

Är det i varje avseende en odisputabel sanning, att det är bättre att förekomma än att förekommas, så gäller detta framförallt, då frågan rör folkhälsans tillvaratagande och bibehållande. I vår tid har också läkarevetenskapen allt mer och mer börjat koncentrera sig omkring det viktiga problemet: förekommande av sjukdomar. Även inom Riksdagen hava många förslag genomförts eller varit å bane för att bevara och vidmakthålla folkhälsan.

Den tidsperiod i det mänskliga livet, som i de flesta fall är den för den fysiska utvecklingens normala gång farligaste och för livslånga sjukdomar av skilda slag ofta grundläggande, är den, då barnet vid 6 à 7 års ålder lämnar hemmet för att börja emottaga småskolans undervisning. I synnerhet är detta förhållandet på landsbygden, där de stora avstånden till skola med ofta obanade vägar göra, att barnets fysiska kraft tages i större anspråk. De dolda sjukdomsanlagen, som möjligen finnas hos barnet, men på vilka man i hemmet icke givit akt, börja nu ofta hastigt utveckla sig. Endast i en sund kropp kan bo en sund själ och ett för skolundervisningen lätt mottagligt sinne.

Hur stor procent är det icke av småskolans och folkskolans för undervisningen mer eller mindre oemottagliga barn, på vilka läraren eller lärarinnan med skäl klagar, vilka hava en sjukdom eller sjukdomsanlag med åtföljande kraftnedsättning som orsak till denna brist i tankeverksamheten. Och dock är vår folkundervisning så ekonomiskt krävande för stat och kommun och ungdoms- och lärotiden så dyrbar, att alla till buds stående medel böra beaktas för att göra undervisningens frukter så rikliga som möjligt.

Inseende detta har lärarekåren och skolans målsmän på många orter tagit åtskilliga initiativ för hälsans bevarande hos det unga släktet. Sålunda har mångenstädes, isynnerhet i städerna, skolbad inrättats, varjämte i tal och skrift framhållits nödvändigheten av lämplig föda och näring för barnets sunda utveckling. Så må erinras om arbetet mot kaffemissbruket hos barnen. I städerna ägnas numera oftast en synnerlig uppmärksamhet åt tandvården hos det uppväxande släktet. Landsbygden har dock blivit tämligen efter i alla dessa avseenden.

Vid ett läraremöte i västra Sverige framfördes av en lärare från Älvsborgs län tanken på obligatorisk läkareundersökning av småskolebarn, vilken tanke också kort därpå upptagits av enskilda motionärer i Älvsborgs läns landsting. I landstinget rönt motionen varma sympatier, icke blott av läkare och lärare ibland landstingets ledamöter utan även av landstingets övriga flertal. Men då ifrågakommande förslag är av så ofantligt stor betydelse för hela vårt folk, ansåg landstinget Riksdagen vara rätta platsen för tankens realiserande. Enligt det förslag, som förelåg till behandling i Älvsborgs läns landsting, bör varje skolpliktigt barn vid inskrivningen i småskolan undergå *noggrann* läkareundersökning. I en journal — framhålls vidare — antecknas allt, som av läkaren anses erforderligt på grund av gjord undersökning och i enlighet med stadgat formulär. Råd och anvis-

ningar givas därjämte, vilka av såväl lärare som barnens målsmän sedan må iakttagas.

Då de nyinskrivna barnens antal sällan torde överskrida 15 à 20 stycken per skoldistrikt, komme denna undersökning i regel att kunna medhinnas på en dag och jämväl då även undersökning av äldre barn, vilka enligt lärarens iakttagelser visa sjukdomssymptom i ena eller andra hänseendet. Kostnaden för denna läkareundersökning bliver ju relativt ringa, jämförd med den kostnad, som drabbar föräldrar eller målsmän, då enskilda barn behöva undergå läkareundersökning. Men i varje fall torde den dock bliva alltför betungande för att helt bestridas av de redan förut av kostnader för skolväsendet så betungade kommunerna. Om däremot skoldistriktet tillhandahåller lokal och bestrider hälften av kostnaden till läkaren för undersökning av nyinskrivna barn i småskolan, vilken hela kostnad icke torde behöva uppgå till mer än en krona för varje barn, så torde Riksdagen, om den erkänner betydelsen av sådan läkareundersökning, böra anslå medel till bestridande av andra hälften av denna kostnad. Barnens föräldrar eller målsmän torde däremot måhända böra bestrida hela kostnaden för den förnyade undersökning av äldre barn, som kan anses erforderlig på grund av lärarens iakttagelse.

Detta allt dock nämnt endast förslagsvis. De närmare bestämmelserna torde icke kunna framläggas utan en föregående mera noggrann utredning. Mest tilltalande vore också, om man samtidigt även toge steget helt ut och för alla nyinskrivna folkskolebarn föreskreve en obligatorisk läkareundersökning.

Med anledning härav få vi föreslå,

det Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda på vad sätt obligatorisk läkareundersökning av nyinskrivna folkskolebarn lämpligast skulle kunna anordnas samt ock utreda kostnaderna härför och för Riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.

Stockholm den 22 januari 1913.

C. Edor Anderson
i Knapasjö.

M. Enderstedt.

I motionens syfte instämma:

A. Danielsson.

Herm. Carlsson.